

vinî conversiones ubique effundentes sacri hujus ignis scintillas, quibus assidue tenerim illius cor urebatur, & que erant totidem veluti femina conversionum, quæ per gratiam ferebant fructum suum in tempore suo? Activam aequè, ac illustratam prudentiam, per quam suscipiebat, disponebat, exquebatur fere simul ea, quæ non videbantur fieri posse, nisi postquam iam erat facta? Hac monita, & consilia ita prudentia, & sapientia referta, quæ hæc admirabilis Virgo reliquit superioribus pro regimine animarum, quibus regenda eos divina preæcraat Providentia? Quæ exempla adeo præclara, has adhortationes adeo vividas, has preces adeo ferventes? Quomodonam satis digne pertractare possum argumentum, ubi nihil præteritendum videtur, & ubi omnia complecti posse, videtur impossibile? *Ea Sæpissime Orationium Panegyricorum.*

Enthumens argumenti.

Nilla virtus est in hac admirabili Virgine quæ incomparabili eum fulgore conjuncta non sit: Paupertas Evangelica, quam ad apicem profitebatur, illam super omnia peritura bona extollit. Humilitas ejus omnes humanas laudes superavit, quæ illa semper respexit tamquam omnium vitæ hujus suppliciorum septimum. Invidia ejus patientiæ excessus omnia hujus vitæ mala, ubi nihil amabile præter passionem invenit. Eius in Deum confidentia superior fuit omnibus difficultatibus, & contraditionibus, quæ consiliis suis adversabantur. Patendum est tamen divinum amorem primum, & potentissimum illi fuisse, quod pondus, pretiumque addidit ut incomparabilibus virtutibus, quibus erat orata. Vnum si cor illius penetrare liceret; quot ibi mirabilia intueremur? Quæ laudes, & quæ gratiarum actiones nobis concedere essent in Autorem propter tot bona adeo brevi temporis spatio in Cor Sanctæ hujus Virginis congesta? *P. Novet in Meditationibus.*

Poffiones S. Theresiæ.

Si passionibus necessitate sunt ad Sanctorum virtutem commendandam, S. Theresiæ jejunia sunt perpetua; diuturnæ vigiliæ, cilicium corpori assuetum, cruentæ spinæ, quibus lanthei carmen suum innocuam; lacrimarum torrentes, quos effundit, modo ad piculæ flammam extinguendas, modo ad peccatores convertendos, morbi habituales, qui neque inducias permittunt, neque laxamentum, tentationes, languoreque interni, noctes obstruæ, crucis adeo graves, & crebre superant quidquid dici potest, non tamen quod illa desiderat. Nihil illam potest exire, quo plura patitur, quo plura pati vult. Passionibus tantum, vel mors amoris suo potest satisfacere. *Aut parî, aut mori. Idem.*

Enthumens argumenti.

Hæc Sancta Virgo sollemni voto se astrinxit ad seæpè faciendam, quæ sibi & perfectiora, & Deo jucundiora videbatur. Noverat quid nos doceret Salvator, commanem iustitiam non sufficere, fed requiri copiosiores. Noverat S. Paulam exhortari, ut amulem charitatis meliora, & ut certatim ea dona queramus, quæ sunt sublimiora. Hac mente seæpè astrinxit non solum ad ea faciendam, quæ in lege jubentur, verum etiam quidquid Caritas suggerit. Magnitudinem, & puritatem Dei venerata in culta, quem illi adhibet, & quærit quidquid ad majorem illius gloriam conferre potest. Consilia sibi tamquam præcepta proponit. Evangelica praxis, quæ tantum capium nostrum excedunt, fiant ejus officia, & vulgatilium exercitationes. Ex virtutibus haurit quidquid in illis nobiliss, & perfectiss. Caritatem provenientem ad animam unione cum Salvatore, humilitatem usque ad anihilationem sui; paupertatem usque ad alienationem bonorum, & desideria eorumdem possidendorum; castitatem usque ad innocuæ carnis suæ crucifixionem, obedientiam usque ad innocuæ carnis suæ voluntatis, suorumque luminum. Cur istæ nequeo talem exhibere vobis, qualis erat? Magna in actionibus, major in causis, dirigens fortitudinem suam non secundum humanos facultates, sed confidentiam in divino subsidio; in difficultatibus sese confirmans, sperans contra spem,

secernens a bono bonum, & virtutem a virtute, & ut semper in perfectiori subsistat, & quaerens in Dei servitute distinguere ex magnis motibus cordis sui, & per acutus caritatis omnimodam mensuram, & modo carentis. Satis illi non erat ad perfectiorem contendere, voluit etiam alias ad id impellere, communicans illis zelum suum, & hac mente incubit ad inducendam sui Ordinis reformationem, & reparanda detrimenta, quæ temporum injuria pepererat. *Reparanda.*

Præter Orationis donum, quod in gradu summo possidebat S. Theresia, Deus illi scientiam donum contulit, quæ plures libros elucubrata est tanta perspicuitate, simulque sublimitate tanta, ut liquido innoscat, eam fuisse scientiam insusceptam, & illam omnia a Spiritu Sancto accepisse, quemadmodum S. Basilias de Gordio Martyre narrat: *Præceptorem habuit Spiritum Sanctum.* Quod eo certius est, quia in scriptis illius subjectis Censuræ Theologorum eruditissimorum, & ad Inquisitionem pedatis, duodecim annorum intervallo iterum, & sapienter lectis a Doctoribus criticæ artis laude præstantibus, nihil omnino reperitur fuit non dignum eloquio, & admiratione; & per insigne portentum, repetitum est, autographum illius exaratum manu, quod in Electorali asseritur una cum operibus S. Augustini, ita correctum esse, & mandum, ut ne una quidem littera videatur unde colligitur, illud non esse humanæ mentis opus, fed Spiritus Dei, qui & ipsas etiam minimas voces illi didicabat, & motus omnes moderabatur manus ita edoceat Spiritu Sancto, quid didicavit illi mysticam Theologiam, eique tradidit cognitionem de pluribus rebus, præteritis, presentibus, & futuris, deque conscientiarum statu, & de cogitationibus hominum, necnon de conditione, & beatitudine animarum in gloria, & extrema reprobationum miseria. Edocæta, inquam, a Spiritu veritatis hæc admirabilis Virgo quatuor composuit libros; qui in lucem editi sunt, non quod hoc illi cuperet, sed quod Confessarii, & Superiores illius id ei præceperunt ad populos erudiendos; & qui approbati fuerant a magno Doctorem hominum numero, quibus cura hæc fuerat demandata, libros admirabili unctione perfusus, qui legi non possunt, quin legentes commoveantur, & gustent delicias, quibus magna hæc anima repleta erat, & quin simul admirarent abundantes divitiæ dilectionis, quæ Salvator incomparabilem Virginem hanc prosequebatur. *P. Novet in Meditationibus.*

Sed quomodo magnam hanc Virginem imitari possumus, neque enim dubio quo minus nostrum singuli dicant intra se, fieri non posse ut quis ad adeo sublimem perfectionis gradum perveniat. Verum est quod nimis esse illis, quibus non satis animi, & consilii est, ut Sancti fiant. Sed componamus dilectionibus illius, & actiones Sanctæ Theresiæ; reliquam dilectionibus illius, quod maximum, & difficillimum est; relinquamus illis severas penitentias, austeritates, vigilas, cilicia, jejunia, silentium, & solitudinem, & omnem penitentiam apparatus, quem sanctus nostris perhorrescunt. Relinquamus etiam illi omnia hæc non vulgaria dona, quibus Sancta hæc Virgo fuit cumulata; hæc unioes cum Salvatore, hæc tenera colloquia, quæ Orationis tempore habebat cum illo, has elationes, extases, impetus, demum quidquid abhorret a communi providentia, & quæ non nisi delectis, & privilegio donatis animabus permittitur. Nos autem cur non imitabimur ejus penitentiam, & desiderium satisfaciendi Deo propter peccata sua toto calumniajora? Cur non imitabimur zelum ejus, & reparabis injuriam, quam intulimus Deo pravus exemplis, alios ad Dei cultum, amoremque trahentes? Cur non imitabimur hunc amorem passionum, quandoquidem hæc portio est, quæ donat Deus Sanctis animabus, quas sibi eligit Sponsas, & quas ad altissimum usque Sanctitatis gradum vult promovere? Tradamus igitur nosmet ipsos voluntati Dei admirabilis hujus Virginis exemplum secuti; ita enim magis testantur facere possumus magnitudinem amoris, quo illam prosequimur. *Auctores Sermonum in omnia argumenta.*

Quomodo S. Theresiam imitari volumus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopsis.

In Fide & lenitate ipsius, Sanctum fecit illum. Ecclesiæ 45.

I.

Let antiquitas sit laxitati obnoxia, novitas autem hæbet erroris suspitionem, ubi agitur de Religione: nihilominus verum est in omnibus Sanctis, quos Deus sæculorum deorsum suscitavit in Ecclesia sua, aliquid antiqui, & novi aliquid inventi; spiritum æternum, & immutabilem a quo sanctificantur; & charitatem particularem, quæ ab aliis distinguuntur. Videtur in illis puritas Religionis velut in origine sua, & vi progressum illius, & ut electæ hærentur animæ, patrefamilias, qui invigilat perfectioni filiorum suorum, & gloriæ domus suæ, *profert de thobæus sua nova, & vetera:* Vetera quidem, ut ostendat, se esse omnium bonorum fontem, & se esse Deum patrum nostrorum: nova autem, ut liquet, inexhaustas esse misericordias suas; & si qui nulla date accipio personarum, ita apud eum nullum dari temporum diferentiam. Hoc divina Providentia nostris hæc diebus nobis ostendere voluit in Sancti Francisci persona. Hic vixit quemadmodum primum vivebat Fidelis, in sublimium virtutum exercitibus; praxi exerceri; comparabilis illis, his imitabilis novis seculo atollere ad virtutem illorum, & horum semet imbecillitati submittere, & subsidio hujus spiritus, qui operatur ab initio, & qui nunc etiam operatur, nobis reliquit imaginem vitæ veteris, & novæ; quod mihi locum præbet ostendendi:

II.

1. Quid lenitas fecerit in ipso novum, & singulare. Pro parte prioris, videlicet in illo raris enituisse qualitates Ecclesiæ primitivæ: effulserunt. 1. Fides illuminata tempore tumultus, schismatis, & hæreses. 2. Magna innocentia saculo corrupto, atque perverso. 3. Magnis fervor in orationibus. 4. Eminens scientia, qui semper in studiis præ reliquis nituit. 5. Accessit ad hæc scientiam humilitas profunda, ne inde intumesceret, qui vere scientiæ effectus est. Itaque qui S. Franciscum Salestium vidisset, illum existimasset alique veteris Ecclesiæ Sacerdotem, nutritum, & educatum in meditatione scripturæ Sanctæ, in praxi virtutum Evangelicarum preparatum per solitudinem, & orationem; non suo, sed Dei Spiritu actum in Ecclesiasticis ministeriis, & flatum suum, tamquam laboribus additum, existimarent.

III.

Pro altera parte ostendere possumus, lenitatem in illo operatam fuisse aliquid novum, & singulare supra alios primævæ Ecclesiæ Sanctos. 1. Quod inter studia vixit tamquam penitentis; in Academicis, tamquam Anachoreta, & in commercio tamquam Religiosus. 2. Neminem adeo belle vitæ civilis officia, cum officis consuetudine seculi conciliare, & commercium, rectamque Mundi usum sanctificare, se se accommodando tempori, & personis, & omnia ad Dei, & proximi amorem redigendo. 3. Neminem affecutum fuisse, æque ac S. Franciscum Salestium hæc vitæ æqualitatem in omnibus actionibus suis. Modestia illius erat singularis, & uniformis; & quævis ille se accommodabat, erat nihilominus aliquo modo invariabilis. Multa igitur illa auditur querela, novissima hæc tempora nequaqum esse secunda Sanctitate, Sanctique, quæta erant antiqui. Nostra inhumana est infidelitas, non autem gratia; quoniam in S. Francisco, qui novissimis fidei temporibus vixit, Sanctitatis prodigium intuemur. *F. Kitzinger.*

IV.

Deus, qui Sanctum Franciscum Salestium ad Episcopale seolum exultera, illum animarum curæ præcraat, omnes eidem largitus fuit qualitates necessarias, ut illas dirigeret, & ad sublimem perfectionis gradum produceret. Etenim i. cum fecisset illum in Ecclesia id, quod prima intellectus sunt in Empyreo, adeo sublimis cognitiones, & lumina adeo puri illi concessit, ut quin alios deciperet, vel ab aliis deciperetur, dissiparet errorem, & illusionem spirituum, quibus moderabatur. 2. Cum illi credidisset Deus curam lucratorum hominum, qui seæpè Creatori suo submitterent, tribut illi victricem lenitatem, & ita facilem aditum in eorum corda, ut nullum ita esset inaccessum, quod non facile expugnaret. 3. Cum illum in perfectionis, consummatæque Sanctitatis statu collocasset, dedit illi perfectam caritatem, & zelum nullo unquam labore labellectandum, qui ab animarum regimine divelli non possunt, utque omnia verbo uno complectatur, fecit illum, i. Directorem prudentem, & illuminatum, quin ulli obnoxius esset illusioni. 2. Mitem, & facilem, qui in aliquam incidere laxitatem. 3. Zelo, & caritate flagrantem, quia illa cupiditatem obsequeretur; quæ sunt qualitates ab eodem in perfecto direttore requiritæ, & quæ Ecclesia illi honori vertit in oratione, quam illi dicavit.

V.

Si caritatem non habuerit, nihil sum. i. ad Cor. 13. Si mihi habendum esset S. Francisci Salestii elogium apud mundi factatores, quos inaniss fulgor perfringit, vobis in illo proponerem præclaras qualitates, quibus ornari debet Politicus. Nunc illum exhiberem in celeberrimis Europæ Academicis conciliantem sibi doctissimorum virorum admirationem, ingenii pernicitate, cognitionum magnitudine, doctrinæ fo-

litate, decisionum suarum nitore: Modo illum vobis ostenderem in duorum summorum viri sui Principum aula versatam, quorum alter fuit Amæsius dux Sabaudia, qui sapientia sui Consultissimus Politicus exornatus; alter vero Henricus IV. in quo virtutes, quas in Heroibus suis lætatur antiquitas, simul collecte unum effecere ex maximis Regibus, qui unquam floruerunt. Illam, inquam, vobis in duorum horum Principum aula proponerem ab utroque maximis in rebus exercitum. Modo sexcentas alias virtutes vobis exhiberem, quarum congeries ita admirabilis, ut raro simul in eadem persona refulgerent, ita illuminationem, amoremque captabat, ut primo intuitu quisvis ejusdem moribus alliceretur. Sed quanti hæc propria bona ille ipse faciebat, ubi oculis fides intuebatur? & quanti hodie etiam factum, cum illa cum laminibus gloriæ intuetur; ad cuius nitorem eorum veritatem in seipso cognoscit? Frustra inquit ille nobis cum Apollodo, possidem ea, quæ ab hominibus maximi sunt in eis, qui sunt admirationis eorum objecta, si caritas mihi non esset: *Si caritatem non habuerit, nihil sum. (S. Augustinus dicitur inter istos Dei, & istos Diaboli.)* Character, qui unum effecere potest veram fidem magnitudinem. At enim nunquid Sancti omnes Caritatem non habuerunt? Ita sane, nihil enim magis est de essentia Sanctitatis. Sed modo ita peculiariter fulgore enituit in S. Antidote, cujus memoriam hodie in die celebramus, ut hæc nobis præbere debeat eloquij fundamentum argumentum. At multæ reperiuntur, in quibus hæc regnat virtus, summo cum saculo nostri dodeceto, quo in singulos dies adimpleri videmus formidabile illud Filii Dei verbum: *Refriescet caritas multorum? (Matth. 24.)* Cujus virtutis complementum, quod ex oculis nostris elucere debet lacrimas, ad temporis hujus plorandam caluitatem, simul adducere nos debet in admirationem Sancti, qui in tanto frigore flagravit igni fero, quo oriens Ecclesia succentes intuebatur Pastores suos. Quid enim in illis Caritas operabatur?

1. Zelum ardentem, quod excitabatur, ut perfecte manere suo persunderentur. 2. Lenitatem immutabilem, quæ zelum ipsum ab omni acrimonia tuebatur. 3. Perfectam integritatem, quæ lenitatem hæc distinguabat a turpi indulgentia, quæ in cupidis animabus sæpe invenitur. Characteres, quos illa perfecte delineavit in incomparabili viro S. Francisco Salestio; quod facile in ejus Panegyrico ostendam. *P. Martineau.*

In fide, & lenitate Sanctum fecit illum. Ecclesiæ 45.

Considerari potest S. Franciscus Salestius, quoad fidem ejus, & quoad lenitatem ipsius; & in puncto primo ostendi, fidem reddidisse S. Franciscum Salestium acceptum Deo, & per hanc virtutem illum se elevasse ad sublimem perfectionis gradum. 1. Quia quidquid S. Paulus tribuit fidei summorum virorum veteris Testamenti, efficit characterem heroiæ fidei S. Francisci. 2. Fides ejus plena fuit non vulgari amore in tentatione omnium acerbissima.

In altero puncto ostendere possumus illum lenitatem suam maximas conversiones fuisse operatum. Ita alios sanctissimos seipsum sanctificavit. 1. Quia lenitas est magnus Episcopii character. Profecto cum Propheta nobis promiserunt Messiam, qui est animarum nostrarum Episcopus, præ certis characteribus, quos illi amiserunt, summa bonitas fuit, & lenitas inaudita; ajunt enim, vocem illius auditum non iri in publicis plateis, non esse concertaturam, neque exinturum linum fumigans. Episcopi in patrem accedere debent hujus privilegii cum Filio Dei, ac illud ab eo maturari. Illo fuit hæc, inquit Paulus Discipulo suo. Virtus hæc ita Sancto huic fuit ingenita, ut Ecclesia hanc illi tribuat in officio.

2. Per lenitatem hanc hæreticos convertit. Sermones ejus ferebant lumen, & unctionem, sed hæc dominabatur; & si operatum finem conquirebatur, salutem videlicet ovium, quas illi crederat Dominus, hoc semper faciebat regens semper vim suavitate, quæ, *Suavitè, & fortiter vincit a fine usque ad finem. (Iob. 7.)* Hæc vix sunt, quibus seipsum sanctificavit, fides, & lenitas. *In fide, & lenitate Sanctum fecit illum, & per duas hæc virtutes Sancti Episcopi officii perfectus est. Elogia Historica.*

In lenitate ipsius Sanctum fecit illum. Ecclesiæ 44.

Audi veram, cælum vim pati, & a violentis rapi; ecce autem Sanctus, qui illud acquirit, & eripit lenitate, & qui per virtutem hanc tranquillam, atque pacatam id acquiritur, quod alii per audaciam, atque fortitudinem suam vix ausi sunt aggredi. Scio equidem gratiam non semper mortalium ingenio, atque naturæ se se submittere, tamque læpise efficeret impressiones Sanctitatis proflus oppositas ingenio, ac menti eam recipiantur; sed intendam est etiam, divitem naturam, & nobilitatem studii, quæ ab ipsa nativitate sortiti sumus, plurimum conferre, summas ad promovendum bonarum actionum nostrarum principium, saltum ad illas jurgandos; si remouendo obices, qui Spiritus Sancti motus remouantur, seu tribuendo actionibus nostris characterem Sanctitatis, qui eas peculiariter decet. Ita videmus virtutes, quæ sunt in Spiritu vehementi, & qui cum impetu fertur, habere nescio quid audacis, & generosis, veluti in S. Paulo, & in Apollolis viris: in his autem, qui leuero sunt ingenio nonnulli habere aucteri, atque severitatis, non sicut ac in antiquis.

PRO S. FRANCISCI SALESTII PANEGYRICO. MONITUM.

Let magis nostra interesse arbitrandum est Sancti Francisci Salestii laudes celebrare, quod inter nos factus est Sanctus, & quod multum distat ab illis temporibus, quibus vixit, præterquam quod in vita, quæ in speciem quidem videbatur, ostendit heroicas virtutes exerceri posse, & inter ceteros Christianos vulgo Sanctitatis eminentia elucescere. Quomobrem, qui amplissimum elogium, quæ tot homines summi contulerunt illi, & quæ non ita pridem confirmavit Ecclesia, dicere sufficit, difficile esse invenire excellentem virtutum exemplar, & accomodatis Ecclesiastico statui, & seculari; & vitium qui exemplo vitæ laboribus Apostolicis exacte, admirabilibus scriptis suis plus ad sanctificandas omnes condiciones, & omnia vitæ civilis officia contulerit.

Quod spectat ad formam, & materiam Panegyricæ orationis in laudem hujus Sancti viri, cum representari possit sub variis characteribus, ad replendum illum, qui delectus fuerit, ex hac verum copia, quam accurate collegimus ex Aucteribus vitæ illius, & ex Sermonibus, tam AdS. quam editis hujus argumenti, copiam large suppetere posse arbitramur.

etiquis Anachoretis; cum e contra in spiritibus lenibus, & moderatis, secretam habeant illecebram, per quam in mortalium corda se insinuant. His postis duas propositiones addo in honorem Sancti Francisci Salesii, quorum illius Panegyricum constituunt.

1. Illum senex per lenitatem sanctificasse; quandoquidem per virtutem hanc ad sublimem, & eminentem perfectionem se extollit.

2. Illum hac ipsa lenitate usum esse, ut quamplesimos sanctificaret, quorum alios ab errore subduxit, alios ad Dei cultum pertraxit, alios ad proximam utilitatem virtutem impulit per devotionem aequam suam, ac solidam. Hae erit Sermo- nis partitio. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

S. Franciscus Salesius erudit impius, hypocritas, & hereticos; Mundi sectatoribus inanes abstulit excusationes, quibus ad colorem aliquem horrendum flagitii suis abutuntur. Abstulit virtuti speciem horridam, sub qua exhibetur, ut fugae illius horrores causam praetextant. Abstulit errori fictos colores, quos mutatur, ut veritati sub ejusdem specie inferat bellum. Atque, ut omnia paucis complectar: 1. Confudit proterviam exemplis. 2. Hypocritis personam abstulit lenitate. 3. De haeresi triumphum egit laboribus suis. Ecce in quem usum Salvatoris gratia rara talenta usurpaverit, quibus magnus iste Episcopus ornatus erat. *Ex Specimine Oratorum Panegyricorum.*

VII.

Fecit concordiam in sublimibus suis. Job. 35. Verba haec conveniunt Magno Antistiti, cuius elogium celebrandum aggressor, Pias, inquit ille, mortificationibus aufert quicquid illis inest amari, consolationibus vero quicquid habent periculi. Hae pauperum curas mulcet, divitum cupiditatem moderat; aufert animi dejectionem in oppressione, in elatione insolentiam, in solitudine tristitiam, in mundi conversatione ergastionem. Scit nos hilariter regere in egestate, & copia; utilem nobis reddit honorem regum, atque contemptum: sine ullo discrimine recipit voluptatem aequae ad dolorem, & quovis tempore non replet cae admirabili. Omnes hae veritatis characteres, quos S. Franciscus Salesius ad vivum repraesentat in incomparabili opere, cui ritulus: Introductio ad vitam devotam, admirabilius apparuerunt in vita ipsius, quoniam particularis ejusdem character est in se collegisse eas qualitates, quae sibi adversari videntur. *Fecit concordiam in sublimibus suis.* Sed generale hoc argumentum ad duplicem propositionem redigo.

1. Coniunxit vitam urbanam cum Christiana, palam ostendens in omnibus mundi statibus, iis etiam, qui praeter ceteros eminent, perveniri posse ad sublimem perfectionem.

2. Coniunxit lenitatem cum Evangelica severitate usus modo severitate, modo indulgentia secundum Evangelii spiritum, & animarum necessitatem.

VIII.

3. Franciscus de Sales tribus in statibus diversis considerari potest, ubi praebruit perfectum pietatis, zeli, omniumque virtutum exemplar, quae ornare possunt quemlibet ex his statibus singulatim.

1. In statu seculari, in quo aliquandiu permansit, habitus fuit tamquam innocentiæ, & puritatis miraculum, quem obrem suscipiebatur velut sanctus ea in aetate, quae prona est in voluptatibus, & pluribus vitiis obnoxia; & quo praefertim saeculo, quo licentia in consuetudinem abisile videbatur.

2. In statu Ecclesiastico, & mere Presbyteriali exercit Apollini ministerium; in quo maximum edidit fructum per conversionem haereticorum; & improborum; quod merito illi gloriosum Apollini novissimorum horum temporum nomen comparavit.

IX.

3. In Episcopatu, ad quem licet invitus assumptus fuit, sapienter, diligenter, leniter omnia hujus dignitatis obilia officia; quae res jure illi promerita est gloriam pulcherrimi ornamenta status illius, unius ex maximis Sanctis, quos veneretur Ecclesia.

Ostendi potest elogium, quod Spiritus Sanctus tribuit Moyfi, *Dilectus Deo, & hominibus*, esse posse argumentum, & partitionem Panegyrici in Sancti nostri laudem, ostendendo.

1. In priori puncto illum Deo fuisse dilectum, quia ille ipse praevenit amore, quo diligebatur a Deo, vicissim dilexit Deum, & Ardenter a vite lux primordialis usque ad finem nullam habens motum nisi ostendendi illi amorem suum, quae praefata relinquit argumenta. 2. Per purissimam, atque integerrimam Caritatem. 3. Per caritatem generosissimam, constantissimam, ac probatissimam.

2. In altero puncto facile est ostendere, ipsum dilectum fuisse hominibus, Inerant illi omnes perfectiones, & qualitates, quae hominem amabilem reddunt: lenis suavitas, ad beneficiandum propensio, cordis rectitudo, animi candor, quo promovebatur affectum coram omnium, quibus accidit cum illo verari, eumque cognoscere. Sed cum difficile sit amorem aliorum sibi conciliare, nisi amaveris eos, quorum affectum captas, nemo unquam magis ostendit se proximum amare propter Deum. 2. Quia nemo majorem retatus est zelum propter salutem hominum, cuius rei tot, & tam praefata res ab ipso getta fidem facere possunt. 3. Quia nemo majores perpessus est labores, vel majora subijt pericula, ut illis veram felicitatem procuraret. 4. Quia nemo prolixior fuit operam ferendo miseris, & de omnibus benedicens, quam Sanctus hic, qui nullis ad id pepercit sumptibus, laboribusque.

Beati miser, quoniam ipse possidebat terram. Matth. 5. Salvator Mundi, qui Beatos proficitur eos, qui christianam hanc lenitatem possident, ejus semet in exemplum proponit: *Dilectus a me quis mihi sum, & humilis corde,* & Saluator, inquam, pro ratione asserit mercedem, quam in hac etiam vita consequantur, & certitudinem illius, quam consequantur. *Beati miser, quoniam ipse possidebat terram,* tanquam imperium, vel regnum illius questum. Ubi Patres, & Interpretes quaerunt, quanam haec terra futura sit, ubi dominationem exercebant.

1. Quidam cum S. Hieronymo dicunt, terram hanc illorum cor, & animam esse, quam in pace possidebant perfecto imperio in omnes cupiditates suas, quarum obtinebant arbitrium; quod apparet in S. Francisco Salesio, qui integram retulit victoriam de affectionibus suis vehementioribus, ambitione, avaritia, voluptate, quae victoria illum constituit pacem animae suae postulerunt, videlicet pacis hujus terrae, & animalis nostrummetipsorum. *In patientia vestra possidebitis animas vestras.*

2. Possessio terra hujus, videlicet sui ipsius, cuius nos dominos facit lenitas, non videtur S. Chryostomo sufficere volenti ad litteram intelligi; videlicet illi dominatos esse cordibus omnium, super quae per lenitatem suam quandam imperii speciem exercebant; quoniam illi ipsi, qui vi, & violentia resistunt, cedunt, & victas dant manus lenitati, quod Salesius ostendit in omnibus suis gloriosis operibus.

3. At S. Augustinus, & vulgatus Interpretum sententia, tenet terram promissam mitibus, non aliud esse quam terram viventium, & regnum Caelorum; regnum illud pacatum, ubi regnat concordia, cuius praefugatio est pax, & interior tranquillitas; quod facile potest probari exemplo S. Francisci.

In fide, & lenitate ipsos sanctum fecit illum. Eccl. 45. S. Franciscus Salesius a Deo fuit electus duplici, eaque maximi momenti de causa; quarum utraque vitam illius, glorioseque labores ejus peritit est; primam, ut oppugnaret haerem, eamque prostraret; Secundo, ut Christianam pietatem ferme labefactam instauraret. Pro utroque id fecit, quod ab Apollonio viro expectari poterat; & eos natus est exis, quos vix & ac vix quidem crederemus, nisi testes adhuc viventes cum publico mortalium consensu indubiam fidem facerent. Ego vero ajo has Caelestes benedictiones acceptas esse referendas singulariter ejus lenitati. Ita igitur Sermonem partior:

1. Franciscum vi lenitatis suae triumphum retulit de haerese.

2. Franciscum unctioe lenitatis suae pietatem in Ecclesia restituit. *P. Bourdaloue.*

Episcopi, S. Dionysii inquit, sunt Hierarchiae Ecclesiasticae Principes; ad illos igitur spectat perficere fideles, quemadmodum in caelesti Hierarchia Angeli sibi inferiores spiritus perficiunt. Hinc ortus, S. Thomas inquit, quod necesse est Episcopos esse perfectos, neque enim, saltem in rerum naturalium ordine, possibile est illos communicare aliis per actionem suam, quod per seipsum non habent. Hac veritas, quae exemplis privatim non semper comprobatur, omnino probata in nostro illustri Praefule invenitur. Electus a Deo fuit, ut spiritum pietatis effunderet in totum corpus Ecclesiae, idque tribus praefatis modis praestitit.

1. Lenitate doctrinae.

2. Lenitate regiminis.

3. Lenitate exemplorum suorum. Hec illum ad tantum gloriae verticem susulerunt, & posuerunt tamquam Agnum Dei in monte Sancto. *Ex Patre Bourdaloue ibid.*

X.

XI.

XII.

XIII.

XIV.

XV.

XVI.

XVII.

XVIII.

XIX.

XX.

XXI.

XXII.

XXIII.

XXIV.

XXV.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

P. Croiset in Asceticis exercitationibus pro Mense Januarii, refert vitam, & facta illustriora cum ceteris animadversionibus.

P. Senault Oratorii Presbyter, Primo tomo Panegyricorum.

Biroz, Tomo 1. Panegyricorum.

P. Texier, Tomo 1. Panegyricorum.

Formentier inter Panegyricos unum habet hujus argumenti.

Flecher in Tomo 1. de Panegyricis Sanctorum.

Auctor Elogiorum historicorum, tomo 1.

Auctor Sermonum in omnia Ethicae Christianae argumenta tomo 1. Panegyricorum.

In specimine Panegyricorum tria sunt Sermonum hujus argumenti compendia.

Adest Epistola Alexandri VIII. ad Nepotem suum, continens egressum S. Francisci Salesii egiogium; adfertur a P. Novet post meditationem in festum diem Sancti.

Celebris Jo. Petrus Camus Episcopus Bellicensis post mortem S. Francisci in lucem edidit opus, cui titulus: *Spiritus B. Francisci Salesii*, ubi collegit minimas etiam sententias, & actiones illius, quae maxime communes videntur.

Qui misericordiam habet, daret, & erudit quasi Pauper gem suum. Eccl. 18.

Vidi caudam Israel dispersam in montibus quasi oves non habentes pastorem. 3. Reg. 12.

Ego congregabo reliquias gregis mei, & convertiam eas ad rem suam, crescent, & multiplicabuntur. Jerem. 23.

Ego sum Pauper bonus, & cognosce aures meas. Joann. 11.

Alii loci proprii ad Sanctum hunc pertinentes.

Dilectus Deo, & hominibus, cuius memoria in benedictione est. Eccl. 35.

Peritavit benefaciendo, & servando omnes. Actuum 10. *In fide, & lenitate sanctum fecit illum.* Eccl. 45.

Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. 1. Corinth. c. 9.

Zelus Domus tua comedit me. 9. Psalm. 68.

Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia deliquerunt pactum tuum Filii Israel, altaria tua destruxerunt. 3. Reg. c. 19.

Exempla, & figura, & Bibliis depraempta.

DE Moyse dictum est: *Magnificavit eum, Deus, in timore re inimicorum, & in viris suis monstris placavit.* In quibus Moyses & pti, Amalecitas, Chanaan, Israelitarum inimici timerunt Moysem propter signa, & prodigia, quae operabatur, & quae ad nutum eius cessabant, cum illi e re esse cessabat. S. Franciscus Salesius haereticorum quoque fuit terror, qui resisteret non poterat vi sermonum illius, & spiritui, qui loquebatur in illo. Placavit quoque, hoc est abstulit monstrum iniquitatis, cum convertebat peccatores, ita inquam convertens in agnos. De Moyse dictum quoque fuit: *Glorificavit illum in conspectu Regum.* (Ibid.) Pharaonis Regis Aegypti, & Agag Regis Amalecitarum. Salesius quoque magnam adeptus est gloriam coram Regibus Galliae Henrico Magno, & Ludovico XIII. quorum prior illi hoc perhibuit testimonium, se non vidisse unquam Praefulem eo digniorem, & sapientiorem. Alter vero illum singulariter observantia coluit, & paulo antequam Sanctus Antilles moreretur, Avenione ejusdem visitationem accepit, tanquam Angeli de caelo dilapsi. De Moyse legitur a Deo illi datam fuisse legem, & praefata populo suo irroganda, quae gloriam ipsius ostentam fuisse: *Fecit illi coram populo suo, & ostendit illi gloriosum suum.* (Ibid.) quod perinde intelligendum non est, quasi communicasset illi Deus visionem essentiae suae, sed de gloriosi apparitione, in qua se illi videntem praebuit in Monte Sinai. Salesius quoque ac vetus hic legislator verbum Dei, legem, eisque mandata annuntiavit, non solum populo Dioecesis suae, sed in pluribus Galliae, Sabaudiae, Italiaeque locis, & quocumque pergeret; dici poterat Angelus, qui Dei nomine hominibus pacem nuntiaret, cui cum Deus peculiarem tradidisset gloriae cognitionem, nihil erat antiquius, quam illius praedicatione, & evangelizare quocumque sese conferret, & quomodocumque possit. De Moyse dictum est, quod Deus in fide, & lenitate sanctum fecit illum, & lenitatem suam ostendit illi.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, figura, applicationes Scripturarum huius argumenti.

Loci lenitatis illius applicabiles.

*ER*at autem Moyses misericors omnium hominum. Num. 12.

Humilitas, & mansuetudo semper tibi placuit deprecatio. Propter veritatem, & mansuetudinem, & justitiam, & deducit te mirabiliter dextera tua. Psal. 41.

Suscipiant mansueti Dominus, humilitas autem peccatores effugit ad terram. Psal. 148.

Deus delicta delictorum, & mansueti dabit gratiam. Prov. 3. *Mansueti benedictum terram, & desolabuntur in multitudine pacis.* Psal. 36.

Responsio molliis incutit iram, sermo durus suscitavit iram. Prov. 15.

Fili, in mansuetudine opera tua posite, & super hominum gloriam diligenter. Eccl. 3.

Super quem requiescit spiritus meus, nisi super humilem? Mat. 23.

Beati miser, quoniam ipse possidebat terram. Matth. 5.

Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Ibidem.

Dilectus a me, quis mihi sum, & humilis corde, & inveniet requiem animabus vestris. Matth. 12.

Sapientia, & disciplina, timor Domini, & quod beneplacitum est illi, fiet, & mansuetudo. Eccl. 1.

Caritas patientia est, benigna est, coram non emulatur, non inflatur, non est ambitiosa, non querit, quae sua sunt, non irritatur. 1. Cor. 13.

Serum Dei non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, acilem, patientem. 2. Timoth. 2.

Reatus si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, non qui spirituales estis, humilissimi insinuate in spiritum lenitatis, & confidite, ne & tu traheris. Gal. 6.

Loci applicabiles amori puritatis.

Epigi factus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine. Job. 31.

Sevit, quoniam non possem esse continent, nisi Deus det, & hoc ipsum scire erat sapientia. Sapient. 8.

Beati mundi corde, quoniam Deum videbunt. Matth. 7.

Sicut lambes vestri praecincti, & lucerna ardentem in manibus vestris. Luc. 12.

Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem. Prov. 21.

Incorruptus facti proximum esse Deo. Sapient. 6.

Omni ponderato non est digna continentis anima.

Loci applicabiles illi, quatenus Episcopo.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, pudicum, hospitalem, domui sua bene praepositem. 1. ad Timoth. 3.

Sic nos estis imitatio Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. 1. Corinth. 4.

Testi dicitur, ut nobis esset Pontifex Sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, excelsior caeli factus. Hebr. 7.

Levita sicut bonus miles Christi Jesusi. Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus, ut ei placeat, cui se probavit. 2. ad Tim. 2.

Sollicito cura te ipsum probabilem exhibere Deo operarium incorruptibilem, recte tractantem verbum Dei. Ibidem.

Omni Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quae sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis. Hebr. 5.

Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Joann. 10. *Hosary, Paneg. Tom. II.*

Virtus & lenitas S. Francisci cum sancto- nis analogie comparata.

Salesius ve- teri Joseph & Moyse sub diversis conditionibus comparatus.

Afatici.

adeo prelati adoptionis voluptati, qua fruebatur, malleus...

S. Franciscus olim in O...

Alia Comparatio S. Francisci Salefi cum Moyse.

S. Franciscus qualis fuit...

Ce Salefus electus fuit...

dum, & mala gravissima illi esse fubeunda; nihil intentum...

Lenitas appellari potest virtus Salvatoris amica. Non satis...

Præcipuus cum in benedictionibus dicitur. Psal. 20. Præ-

Summus quidem &...

Caballici, amici omnes...

S. Franciscus didicisse lenitatem...

Magna Dei gratia...

Summus quidem &...

Præfatus honorem prolatus fuit: Deservit fontes sui ferax...

Lenitas Christiana...

S. Franciscus omnibus...

Sanctus hic...

Ad S. Pauli...

ut omnes Deo lucraretur. Inque non erat ex numero eorum...

Si quis Episcopatum desiderat: bonum quod desiderat. 1. Timoth. 3.

PARAGRAPHUS IV.

Lenitas, ac sententia Sanctorum Patrum, & aliorum, qui hinc...

Et potissimum lenitas.

Rigoris, & sic alterum commendat ab altero, ut nec rigor...

Malum hominem tacendo molles vitios, quam respondendo...

Mel semper fit in ore: per ora mittantur nihil nisi mellitum...

Mitis est, quem non nocet, vel ira efficit, sed omnia equanimiter...

Sunt quidam mitis, sed quando nihil dicitur, vel agitur, nisi...

Magna est virtus si non laetas, a quo laesus es: magna est...

Omnibus omnia factus, ut omnes lucrifacerem. 1. Cor. 9.

Mitis est, quem non nocet, vel ira efficit, sed omnia equanimiter...

Nihil arduum est humilibus, nihil asperum mitibus. S. Leo...

Neque enim hominibus sine lenitate, non plusquam Deo sine...

PARAGRAPHUS V.

Quid a Theologia fontibus hoc in argumenta valeat deprimi?

Difficile est claram præbere lenitatis ideam; ambigitur...

Quod esse dignitatis...

Quid sit lenitas...

conceptum nobis mem- ... clementia confundenda fit; solum asseritur medium tenere inter duriciem, atque molliciem.

Lenitas licet pacata, atque pacifica sit, nihilominus virtus est victrix, quae ubique suam praesertit fortitudinem, & potestatem, & quae nihil aggreditur, quod non vincat auctoritate, quae efficac est, amabilis.

Ut aliquam Christianam lenitatis animo concipiatis imaginem, ne putatis, hanc ingenii qualitatem esse nobis ingeniam. Virtus Religiosa est, quam sibi quisque potest acquirere.

Duo lenitatis genera distinguenda sunt; & non promiscue confundenda. Alterum quidem est optimi ingenii, placati spiritus, & optimi instituti; qualis erat Salomonis anima.

Lenitas primus fructus est, quem gratia sanctificans parit in animabus; & hanc saltem propria est Spiritus Dei ut ab hoc operari non valeat; ideoque certissimum est, verus devotionis argumentum.

crisis; permittit Deus ad fervorem suorum consolationem, ut exterior severitas, cum secreta superbia conjuncta, communem signum esset hypocritarum, quemadmodum lenitas in humilitate fundata character eorum est, qui vere devoti sunt.

Vera devotio non aliud est, quam purus, & sincerus amor Dei, qui efficit, ut arte, frequenter, & celeriter operemur actus pietatis, & ea omnia, quae ad illum cultum potissimum pertinent.

In zelo duo extrema vitanda sunt. Alii nimium, alii nimis modicum habent zelum; alii merentur propensionem suam cum gratia, virtutem nimis severam proponentes; alii in aliud extremum ruentes eam nimis facilem exhibent.

Lenitas Christiana oritur ex caritate. Zelus acer, & amarus semper fallax est. Non est fana Spiritus Salvatoris ille, qui periret, ut rebella corda exterminaret.

Cum loquer de lenitate, & in virtutibus huius meritis omnem Sancti Genevensis Episcopi gloriam constituo, nec credatis me loqui velle de communi virtute, quae in mediocribus hominibus invenitur, & cui nihil magnum inest, vel sublime.

Qualitates ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant. Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant. Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

los per mansuetudinem hujus hominis divisi: Obsecro vos per mansuetudinem Christi (2. ad Cor. 10.) quandoquidem J. C. primis Ecclesiae laiculis nemini sub Pastoris figura exhibebatur; si tamen figura dici potest ea, quae solida, & indubitabilis veritas est.

Gratia non secus ac natura fuit temperamentum; non aliud est, quam constitutio quaedam hominis interioris, quae illum est, quam constitutio quaedam hominis interioris, quae illum est.

Adhuc sub iudice his est, utrum horum characterum utilior sit, suavitatis, an severitatis. Suavitatis quidem magnas virtutes habet, sed severitas nonnunquam necessaria est. Sicut spiritus bene nati, & recta corda, quae rigore exasperant, atque repellit.

Non satis erat magno huius viro per dilectionis spiritum agere, agebat etiam propter causam perfectae dilectionis, quae caritas divina est. Haec erat principium, forma, & anima virtutum ejus, quae illas theologicas efficiebat, faciendo, ut omnes, & singulae essent caritatis insignia, & coronae.

Nihil ad eos subinde aptius est laudibus, & querecumque extrinsecus affectetur modestia, rarum est, intrinsecus non cedere tentationi acceptam sibi referendi saltem particulam ejus laudis, quae tota Dei est.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant. Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant. Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

Quamvis ad animam regendam necessariae in S. Salesio emicabant.

tur. Hi se putant aliis dirigendis pares, cum norunt formam omnes, & omnes Affectiveorum loquendi modos: & illi usum tantum scientes viam, atque artem adducendi ad perfectionem, hanc docere, & omnia mortaliu genera per eandem traducere volunt, manum ad mortales artium omnium praestantissime, quia teneant illam: Ars autem, regimur auctoritate. A duobus hisce characteribus longissime ablati S. Franciscus Salesius. Non misuit se animarum regimini, nisi vocatus a Deo, & nisi ad unguem eruditus de modo, quo illa regenda sunt, & docenda vias perfectae pietatis, cum ipse eminentissimam pietatis officium nosset, & exerceret.

Caritas parit semper zelum ardentem in iis, quorum cor possidet; ostendens enim illis hinc quidem vivam imaginem magnitudinis, & bonitatis Dei, inde vero demonstrans, quidquid ipsi conentur, non nisi imperfecte se illum adorare, & amare posse; eos cogit ut extra semet egrediantur inventurum subsidium aliquid in illis, a quibus impelli possunt, ut communi consensu deferant illi tributum suae adorationis, & amoris.

Modestia virtus est non ita negligenda, ut Apollolus illam nequaquam censet illis, quas in Episcopo necessario putat requirere: In prima ad Timotheum Epistola hanc fidelibus omnibus etiam, atque etiam commendat. In Epistola ad Philippenses, & in illa ad Colossenses illam emendat inter fructus Spiritus S., & Corinthios obtestatur per mansuetudinem, & modestiam Christi, quae duas virtutes suo invicem connexas, & colligatas, quibus saluator cum hominibus confuencis utebatur, ut ad se illos pertineret.

Pietas admirabilem haurit opem a doctrina, sed non omnis doctrina confert ad pietatem. Quia verba facimus de fallaci doctrina, quae fallit, de prava doctrina, quae corrumpit, de doctrina profana, quae inflat, alia sunt, quae licet bona, & sanctae vel mentem excedunt sublimitate, vel exhauriant subtilitate, vel obstruant austeritate. Alia illuminant mentem, quae movent, alia movent, quae erudiant; haec nimis mystica sunt, & negotium faciunt, illa severae nimis, & absterrent. Curiam ex tot diversis Concionibus, quae ad affectibus libris, adeo paucis pietatem nobis inspirant? Causa est, quod cum hominum doctrina oriatur a mente deficiente, & a sensu peculiari, retinet semper qualitates principii sui, ideoque nequit esse vel perfecta, vel universalis. Si in cot aliquod ingrediatur, aliud occultum nanciscitur; si ab uno recipitur, a sexcentis nullo in discrimine habetur; cum e contra doctrina, quae a Deo est, ab omnibus intelligitur, gustatur ab omnibus: Et quot omnes dicitur Dei. (Joan. 6.) Hoc autem in magno, & incomparabili Salesio miraculum invenitur. Doctrina eius epulum est, non terrenum, sed Caelae, quod eadem substantia nutrit aequae ac manna, omnia genera Personarum, & conditionum. P. Bourdaloue.

PARAGRAPHUS VI

Dilecti ex Affectiveis, recentibusque Concionatoribus locis

Extrema hinc etati Christianae Religiois zquiores nominet iudices praebemus. Non excusamus zquiores nomine, sed neque laudes illius diffimulemus. Si virtus ferilis est, non est virtutibus sterilis; si flagitia, & multitudine peccatorum excitant indignationem, praesentia, ac diversitas virtutum hominis unius, quem haec tulit aetas fidulum animarum admirationem promeretur. Intellegimus me de S. Francisco Salesio verba facere, haec nimis bonitas, quae beatas activitatis fructus est; haec benedictionis dulcedinis, quibus electos suos Dominus praevincit, incrementum hoc caritatis, quod in cordibus docilibus gratia producit: Eius exantlati labores in Ecclesia, ejus in ministeriis suis obundis fidelitas, in agendis operibus constantia, verbi efficacia in eruditionibus, patientia in injuriis, puritas in communicatione cum quovis personarum genere, ejus in publica exultatione, ac venatione humilitas, ejus a mundo in ipso mundo secessio, effecerunt

Modus concurrendi hereticos.

Effusus, quos Caritas parit.

Quid sit modestia Salesii.

Quid sit pietas Salesii.

Breve eloquium vitae, & actionis S. Francisci Salesii.

